

deze Kunst voor het Gezicht, haar zelfstandig bestaan veroverd heeft ¹⁾).

Haar oorsprong na te gaan zou ons te ver voeren, wij zouden daarvoor tot het steentijdperk moeten teruggaan, iets dat ons wellicht buiten het kader van mijn onderwerp zou brengen.

Ik zal daarom beginnen bij een periode waarin de schilderkunst al 'n verleden had, in de 13e en 14e eeuw, in Italië, bij Cimabuë en Giotto. In deze periode, welke wij algemeen kennen onder den naam „Primitieve”, draagt de schilderkunst een illustratief karakter. Zij illustreert de religieuze gevoelens van haar tijd. Hieraan werd alles ondergeschikt gemaakt. De schildery had, uitgezonderd een enkel portret, nog geen zelfstandig bestaan.

Zij was ondergeschikt aan en in dienst van de religie. Deze dient zij en alles wordt aan dezen dienst ondergeschikt gemaakt. Ook de oer-elementen der schilderkunst: kleur en vorm, werden ondergeschikt gemaakt aan dit illustratieve doel. Het „wat” kwam in de allereerste plaats, het „hoe” in de tweede.

Het onderwerp nam de grootste plaats in. Dit is trouwens het kenmerk van deze geheele periode, die ik de eerste groote periode wil noemen: het tijdperk van de *afhankelijke schilderkunst* ten opzichte van de religie.

Hierbij wil ik niet lang stilstaan, doch ben verplicht deze even aan te halen, om U in tegenstelling met de moderne schilderkunst te doen zien, hoe gering de plaats was, die de schildery om haar *zelfs wille* innam.

Met Massaccio raakte de Byzantijnsche overlevering meer op den achtergrond en treedt het bewustzijn

1) Wanneer ik zeg dat dit de tijd der schilderkunst is, dan beteekent dit, dat de schilderkunst de leiding heeft in de aesthetische evolutie van heden.